

Nieuwsbrief Leefmilieu

Jaargang 22 nummer 3

Oktober 2024

Nu de herfst begonnen is en de (hout)kachels weer branden, starten we deze Nieuwsbrief met een artikel over houtstook en de omgevingswet. Biedt de wet nieuwe mogelijkheden om overlast aan te pakken of juist niet? Ook schrijven we over ons verzet, samen met andere organisaties, tegen de kaalkap in bossen. De overheid wil deze slechte beheersmaatregel namelijk toestaan, terwijl de bossen het al zeer zwaar hebben onder meer door stikstof. Verder een artikel over de verkeerde manier van toetsen risico's bestrijdingsmiddelen en zien we dat er nog veel te doen is in het onderzoek naar ongewenste chemische stoffen in ons voedsel.

De e-mail versie van de Nieuwsbrief wordt kosteloos aan alle belangstellenden toegezonden. Wilt u ook op de verzendlijst, mail dan naar burgernetwerk@leefmilieu.nl. U kunt ook lid worden van Leefmilieu, een lidmaatschap kost maar 10 euro per jaar.

Inhoud van de Nieuwsbrief

1. Aanpak schadelijke gevolgen houtstook met behulp van omgevingswet
2. Klikostickers stichting houtrookvrij
3. Kaalkap geen bosbeheersmaatregel
4. Bestrijdingsmiddelen verkeerd op kankerverwekkendheid getoetst
5. Database ongewenste chemische stoffen in voeding
6. Nederlandse bossen gebukt onder 'fastfood' stikstof

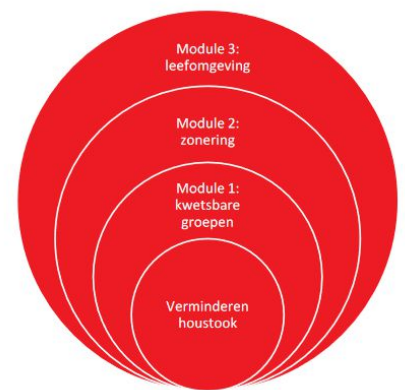
1. Aanpak schadelijke gevolgen houtstook met behulp van omgevingswet

Nu de omgevingswet in werking is getreden, rijst de vraag of deze mogelijkheden biedt aan gemeenten om de schadelijke gevolgen door houtstook aan te pakken. Adviesbureau KokxDeVoogd heeft hierover een rapport geschreven dat duidelijk aangeeft dat de omgevingswet zéker mogelijkheden biedt en geeft uitgebreid weer, middels conceptregels, hoe dat dan kan. Startpunt is wel dat de gemeente duidelijk voor ogen moet hebben of en in hoeverre ze de schadelijke gevolgen willen aanpakken om van daaruit de mogelijkheden die de wet biedt te benutten. KoksDeVoogd beschrijft vervolgens drie verschillende modules waarin de gemeente kan ingrijpen:

Module 1: sturing op de bescherming van kwetsbare groepen

Module 2: sturing op functies & functiescheiding (zonering)

Module 3: sturing op de realisatie van doelen voor de leefomgeving

Voor elke module zijn conceptregels geschreven, waarbij er telkens een keuze gemaakt moet worden of men hard wil ingrijpen dan wel voorwaarden stellend of slechts stimulerend wil zijn. Belangrijke boodschap is dat er veel kan en een gemeente zich dus niet kan verschuilen achter een gebrek aan regelgeving; die regelgeving kunnen ze nu zelf bewerkstelligen! Het rapport biedt een handvat als je zelf met gemeente in gesprek bent of wilt over de beperking van houtstook; u kunt ook de video bekijken van de presentatie door KokxDe Voogd.

- Rapport KokxDeVoogd: <https://tinyurl.com/planregelshoutstook>

- Video presentatie KokxDeVoogd: <https://tinyurl.com/videoplanregels>

2. Klikstickers stichting houtrookvrij

Stichting houtrookvrij heeft 'klikstickers' laten maken, waarmee je op ludieke wijze je protest kan laten zien tegen houtstook. De stickers zijn er in drie varianten en te koop op de webwinkel van de stichting:

<https://houtrookvrij.nl/webwinkel/>

3. Kaalkap geen bosbeheersmaatregel

Op 26 september vond de rechtszitting over het beroep van Leefmilieu tegen kaalkap als bosbeheersmaatregel bij Rechtbank Arnhem plaats. Samen met Stichting Natuurbelang Nederland, MOB, Comité Schone Lucht, en Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied heeft Leefmilieu dit beroep op 10 oktober 2022 tegen het besluit van de minister LNVN aangetekend. In het besluit keurt de minister bosbeheersmaatregelen als kaalkap tot 2 hectare en bodembewerking (bijvoorbeeld het frezen van de top laag) goed, zoals beschreven in de "Gedragscode soortenbescherming bosbeheer 2022". Bij kaalkap worden alle bomen in een bosareaal tegelijk geveld. Volgens de vijf natuur- en milieuorganisaties zijn de beheermethoden kaalkap en bodembewerking volledig in strijd met de Wet natuurbescherming en Europese Habitatrictlijn. Deze maatregelen bieden onvoldoende garanties voor de te beschermen soorten. Dat geldt vooral voor beschermde soorten die gebonden zijn aan volwassen bos, oud bos en bos in de verval fase. Met het opnemen van deze ruimtelijke ingrepen en de genoemde minimale restricties kunnen boseigenaren gemakkelijk oneigenlijk gebruik maken van de doelen uit de Gedragscode, door voluit hout te gaan oogsten onder het mom van bescherming van soorten. Dat het werkelijke doel het verkrijgen van economisch gewin en maximale handelingsvrijheid is, wordt buiten beeld gehouden. Volgens de milieu- en natuurorganisaties is uitkap (selectieve kap) wél een goede bosbeheersmaatregel. Bij uitkap worden individuele bomen geoogst terwijl buurbomen blijven staan. Bij uitkap ontstaan leeftijdsverschillen van bomen en boomsoortverschillen, wordt de structuur van het bos versterkt, en de biodiversiteit verhoogd. Het bos blijft permanent bos. Ook Stichting Natuurvolgend Bosbeheer en Stichting Natuurbelang hebben beroep aangetekend. Rechtbank Arnhem heeft aangegeven binnen 6 weken uitspraak te doen, tenzij de rechtbank voor het besluit meer tijd nodig heeft.

- Het beroep van Leefmilieu: <https://tinyurl.com/LM-kaalkap>

- Beroep van Stichting Natuur Volgend Bosbeheer: <https://tinyurl.com/StNVB-kaalkap>

4. Bestrijdingsmiddelen verkeerd op kankerverwekkendheid getoetst

Statistische toetsen die worden gebruikt om te bepalen of bestrijdingsmiddelen kankerverwekkend zijn, zijn decennialang verkeerd uitgevoerd. Dit stelt de Leidse hoogleraar Milieubiologie Geert de Snoo, directeur onderzoeksbeleid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), in een onderzoek van Zembla. De Snoo stelt dat de huidig gebruikte tweezijdige toets niet geschikt is om de veiligheid van pesticiden, zoals glyfosaat, te beoordelen: "Deze methode is bedoeld voor medicijnen, waarbij naast de schadelijke effecten ook de genezende werking wordt getoetst. Bij bestrijdingsmiddelen is die insteek irrelevant, omdat de toets enkel moet uitwijzen of de bestrijdingsmiddelen kanker veroorzaken. Een genezende werking hebben ze niet. Van belang is om alleen te weten of een stof veilig of

kankerverwekkend is. Door verkeerd te toetsen, kun je de indruk krijgen dat er niks aan de hand is, terwijl het kankerverwekkend effect er misschien wel is. Bij de toelating van bestrijdingsmiddelen als glyfosaat is de verkeerde toets gebruikt. Mogelijk is bewijs voor kankerverwekkende effecten hierdoor als het ware verdund. Dit is slechte statistiek en slechte wetenschap. Alle bestrijdingsmiddelen die in Nederland zijn toegestaan, moeten we opnieuw toetsen om te kijken of ze kankerverwekkend zijn.”

Voormalig landbouwminister Piet Adema gaf in antwoorden op kamervragen aan dat tweezijdig toetsen bij de toelating al “decennialang goed wetenschappelijk gebruik” is. Het college voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) stelde dat tweezijdig toetsen de standaardmethode in Europa is.

Leefmilieu vindt de reactie van het ministerie LVVN en van het Ctgb niet acceptabel. Als het tweezijdig toetsen een onjuiste methode is, dient deze niet te worden toegepast. Leefmilieu ondersteunt de oproep van professor de Snoo om met wetenschappers en toelatingsdeskundigen bij elkaar te zitten om goed te kijken naar de gang van zaken en de geconstateerde fout in beoordeling. Dit dient op zeer korte termijn te gebeuren zodat snel een herbeoordeling van bestrijdingsmiddelen op kankerverwekkendheid kan plaatsvinden.

- Meer informatie en persbericht bij Zembla: <https://tinyurl.com/Zembla-risc>
- Referentie Universteit Leiden: <https://tinyurl.com/ref-Leiden>
- Antwoord Adema op kamervragen Ouwehand en Kosti: <https://tinyurl.com/vragenglyf>

5. Database ongewenste chemische stoffen in voeding

Bij productie, verwerking en verpakking komt ons voedsel met veel materialen in contact. Veel van die materialen bevatten chemische stoffen die vervolgens weer in ons voedsel terecht komen en in ons lichaam worden teruggevonden.

Voor een aantal stoffen waarvan we zeker weten dat ze schadelijk zijn voor onze gezondheid zijn er normen gesteld waar ons voedsel aan moet voldoen, zoals bijvoorbeeld voor BPA (Bisfenol A), PFAS, minerale oliën en zware metalen zoals lood en cadmium.

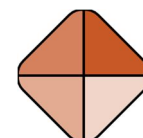
Het gaat echter om duizenden stoffen en van de meeste weten we niet of deze schadelijk zijn voor onze gezondheid. Er zijn wel veel losse onderzoeken en verspreide lijsten en databases, maar een totaaloverzicht ontbreekt. Binnen Europa gebruiken we bijvoorbeeld de OpenFoodTox van de ESFA (Europese autoriteit voor voedselveiligheid) een database over risico's van enkele duizenden stoffen, waarmee ons voedsel ongewenst besmet kan zijn.

Nieuwe database belangrijk hulpmiddel

Een nieuw onderzoek van de FPF (Food Packaging Forum) brengt nu alle bekende informatie bij elkaar in een nieuwe omvangrijke database, de FCChumon (Food Contact Chemicals in de mens). Hierin zijn vrijwel alle bekende onderzoeken over deze chemische stoffen en de risico's voor onze gezondheid samengebracht. Deze database bevat de informatie over de stoffen die ongewild via de voeding in het menselijk lichaam terecht komen en daar ook daadwerkelijk door onderzoek zijn aangetoond.

Dit onderzoek toont aan dat ten minste 3600 stoffen in mensen worden teruggevonden.

Waarschijnlijk gaat het om veel meer stoffen, omdat in dit onderzoek alleen wetenschappelijke literatuur met daadwerkelijk aangetroffen stoffen is meegenomen.

FCChumon
Food Contact Chemicals
Monitored in Humans

Deze nieuwe database is een belangrijk hulpmiddel bij verder onderzoek naar het verbeteren van de voedselveiligheid. Veel van deze stoffen zijn gecategoriseerd als (zeer) schadelijk en moeten zo snel mogelijk uit ons voedsel geweerd worden.

Handelingsperspectief

Wat we intussen zelf kunnen doen is proberen zoveel mogelijk te voorkomen dat ongewenste stoffen in ons voedsel komen. Denk bijvoorbeeld aan het verminderen van het gebruik van plastic folie en plastic bakjes, geen plastic bakjes in de magnetron, koop onverpakte groente en fruit, geen kant en klaar maaltijden, geen plastic keukengerei of plastic snijplanken, geen pannen met PFAS.

FPF is een Zwitserse non-profit stichting, gericht op bescherming van de mens en zijn omgeving. Zij richten zich op het delen van wetenschappelijke kennis over chemische stoffen die in voeding komen door verpakkingen en alle andere materialen waarmee voedsel in contact komt bij productie en verwerking.

- Link naar onderzoek (Engels): <https://tinyurl.com/Onderzoek-FCC>
- Link naar de databases van de FPF (Engels): <https://tinyurl.com/FCC-databases>
- Meer info over FPF: <https://tinyurl.com/fpf-info>
- Link naar OpenFoodTox van de ESFA: <https://tinyurl.com/openfoodtox>

6. Nederlandse bossen gebukt onder 'fastfood' stikstof

De Wageningen Universiteit heeft in 2023 de hoeveelheid stikstof gemeten in de bodem op 126 boslocaties in Nederland. Al deze locaties waren ook in een onderzoek in 1990 bemonsterd. De conclusies zijn verontrustend: de stikstofvoorraad in bosbodems is over de periode 1990-2023 gemiddeld met ruim 1300 kilo per hectare (40 kilo per jaar) toegenomen. Stikstofprofessor Wim de Vries stelt dan ook dat de bossen al decennialang een fastfooddieet van stikstof krijgen.

De bossen lijden hieronder doordat stikstof de bodem vermist (er komen meer voedingsstoffen bij) en verzuurd (waardoor kwetsbare vegetatie vergaat). Met name de vermisting speelt nu een rol in de verslechtering van de bossen, de verzuring valt nog mee omdat de bodem ook veel basische stoffen bevat, zoals calcium, magnesium en kalium.

Wat staat Nederland te doen om de bossen te redden? De auteur van het rapport, ir. J.J. (Anjo) de Jong, zet drie adviezen op een rijtje:

1. Voorkom erger, dus: zorg dat de stikstofbelasting op de Nederlandse natuur afneemt.
2. Voorkom uitspoeling. De stikstof zit nu relatief veilig in de bosbodem, maar die stikstofspons raakt wel vol. Dat volgt uit de afname in de verhouding koolstof-stikstof. Als je wilt voorkomen dat de stikstof uitspoelt, wat tot grote verzuring leidt, zal je je bossen zeer zorgvuldig moeten beheren. En bijvoorbeeld niet zomaar grote percelen hout kappen. De beplanting houdt de stikstof vast.
3. Ga door met herstelmaatregelen. Dat gaat decennia duren, maar we zullen moeten. Denk aan mineralen toevoegen en sturen op grondwaterstand waar dit mogelijk is.

De onderzoekers hebben uiteraard naar meer stoffen gekeken dan alleen stikstof, hierover kan je meer lezen in het rapport (zie link). Dat het allemaal wel meevalt qua stikstofdepositie is in ieder geval weer weerlegt.

Lees hier het rapport: <https://edepot.wur.nl/669938>

